

»Kukaan ei kirjoita romanttista historiallista viihdettä
niin kuin Santa Montefiore.» – *Jojo Moyes*

Santa Montefiore

Italialainen tyttö Brooklynnissa

Suomentanut Ulla Selkälä

WSOY

Santa
Montefiore
Italialainen
tyttö
Brooklynissa

Suomentanut Ulla Selkälä

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

ENGLANNINKIELINEN ALKUTEOS

An Italian Girl in Brooklyn

Otteen Alexandre Dumasin

Monte-Christon kreivistä suomentanut Jalmari Finne

© 2022 BY MONTEFIORE LTD.

SUOMENNOKSEN © ULLA SELKÄLÄ JA WSOY

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ

ISBN 978-951-0-50365-2

PAINETTU EU:SSA

Rakkaudella
veljelleni Jamesille

I

Greenwich, New York, 1979

Evelina astahti taaksepäin ja ihaili kymmenelle hengelle katetua pöytää. Miten sievältä se näyttikään. Hän oli kovertanut pienistä kurpitsoista kynttilänjalat ja asetellut ne pitkälle pöydälle kolmen maljakon ympärille, jotka pursuilivat auringonkukkiä, neilikoita ja ruusuja. Hän oli myös itse askarrellut punaisista marjoista ja keltaisista plataaninlehdistä lautasiinarenkaan jokaiselle lautaselle ja kiinnittänyt nimikortit männynkäpyihin. Vaikutelma oli ihastuttava, mutta kokonaisuudesta puuttui vielä yksi tärkeä pala.

Evelina meni puutarhaan. Aurinko oli melkein laskenut. Taivas Greenwichin yllä oli kalvas, kuulaansininen, kultaisen hehkun ja tulenkarvaisen ruson viiruttama. Sen poikki purjehti hitaasti pulleamahaisia pilviä. Alhaalta maankamaran vinkkelistä ne muistuttivat tummia laivojen runkoja merenpohjasta nähtynä. Hän etsi jonkin aikaa pienemmistä pilvistä hahmoja: delfiinejä, valaita, meduusoja; vaaleanpunaiseksi vaahdoksi murtuvia aaltoja; purppuraisia kaukaisia vuorijonoja. Sitten yksinäinen tähti puhkaisi tuikkeellaan tummuvan sinen auringon viedessä pois väriloistonsa, laivat ja meren olennot. Evelina seisoj paikallaan ja katsoi, kun yksi kerrallaan suuri joukko tähtiä liittyi ensimmäisen seuraan loistamaan kuin pienten kalastusveneiden lyhdet pimeällä merellä.

Hän asteli yrttitarhaan ja taisteli nipun rosmariinin oksia. Hän hieroi yhtä neulasmaista lehteä etusormen ja peukalon

välissä ja toi sen nenänsä alle. Kotimaan tuttu tuoksu täytti hänen aistinsa ja mieleen vyörahähti muistojen tulva. Nostalginen haikeus salpasi hengityksen, ja Evelina sulki hetkeksi silmänsä antaen vallan suloiselle nautinnolle ja tuskalle, sillä ne olivat yhtä suuret. Hän huokaisi alistuneesti. Miksi haikaila jonkin kauan sitten menetetyn perään, kun nykyisyydessä oli niin paljon kiitollisuuden aiheita?

Hän palasi ruokasaliin ja sirotteli rosmariininoksat pöytäliinalle. Olkoonkin, että hän oli elänyt Amerikassa yli kolmekymmentä vuotta, hän oli yhä sielultaan italialainen. Siksi näin kiitospäivänä oli paikallaan muistaa vanhaa kotimaata edes pöydän koristelussa.

Evelina sytytti juuri kynttilöitä pöytään, kun hänen miehensä tuli kotiin. Franklin avasi ulko-oven ja astui eteiseen. »Kulta, olen kotona», hän ilmoitti tulostaan Evelinalle samalla kun riisui loodontakkinsa ja huopahattunsa ja laski laukkunsa lattialle. Vaikka seitsemänkymmentäkuusivuotias Franklin van der Velden oli jo eläkkeellä, hän piti yhä tiiviisti yhteyttä Skidmore Collegeen, missä oli toiminut aivan viime aikoihin asti antiikin kirjallisuuden professorina. Hän oli pitkä ja solakka mies, jolla oli paksut harmaat hiukset, suora aristokraattinen nenä ja älykkäät siniset silmät. Sellaisen miehen silmät, joka oli alati utelias ja tiedonhaluinen mutta suhtautui kärsivällisesti häntä itseään vähemmän lahjakkaisiin. Hän oli ollut nuorempana urheilullinen, mutta nyt hän kulki kumarassa hitain laahustavin askelin.

Evelina puhalsi tulitikun sammuksiin ja riisui tuolin selkänojalle esiliinan, jolla oli suojannut vihreän leninkinsä. Neljätoista vuotta miestänsä nuorempi Evelina oli huolehtiva ja tunnollinen vaimo, jonka arvostus oppinutta miestänsä kohtaan oli säilynyt muuttumattomana hääpäivästä asti. Hän meni eteiseen miestänsä vastaan hymyillen herttaista hymyään, joka valaisi kasvot. Kuusikymmentäkaksivuotias Evelina ei ollut

millään muotoa ilmetty kaunotar, mutta hänen piirteissään oli luonnetta ja ihastuttavaa eloisuutta, ja hänen pähkinänruskeat silmänsä loistivat ja säteilivät lämpöä. Niissä oli myös syvyyttä, synkkien salaisuuksien ja kätkeytyjen surujen tuomaa empatian hehkua, ja ihmiset havaitsivat sen tiedostamattomasti ja uskoivat sen vuoksi hänelle omia salaisuuksiaan ja surujaan. Evelinan pitkät ruskeat hiukset oli koottu ylös ja kiinnitetty löyhästi klipsillä, niin että niskaan jäi roikkumaan muutama irrallinen suortuva. Muodokas vartalo oli pehmeä ja sopusuhtainen, ja ihossa viipyi hänen vanhan kotimaansa auringon välimerellinen hehku, aivan kuin hän ei olisi koskaan jättänytään nuoruutensa oliivilehtoja ja viinitarhoja. Hänen puheessaan oli paksu italialainen korostus, sillä hän ei ollut täysin antautunut tälle uudelle maalle, vaan pidätti jotain itsellään.

Evelina otti mieheltään takin. Franklin antoi hänelle suikon ohimolle ja vastasi hänen hymyynsä, ja ahavoituneilta kasvoilta kuvastui mielihyvä, sillä vaimo oli ilo silmälle. Kolmenkymmenen kahden aviovuoden jälkeenkään Franklin ei ottanut itsestäänselvyytenä naista, jonka kanssa jakoi elämänsä. Hän tiesi olevansa onnekas. Ilman Evelinaa hän ei olisi saavuttanut elämässään kaikkea sitä minkä oli saavuttanut, eikä edes olisi se mies joka oli nyt. Vaimo oli kuin ankkuri, joka oli kiinnittänyt hänet aina lujasti kotiin ja perheeseen ja mahdollistanut hänelle työrauhan.

»He ovat täällä tuota pikaa», Evelina sanoi ripustaessaan Franklinin takin kaappiin ja hatun oven taakse naulaan.

»Ehdinkö käydä kylvyssä?»

»Jos olet nopea.»

Franklin nyökkäsi, mutta molemmat tiesivät, että häneltä meni kaikkeen kosolti aikaa. Hän nousi portaita hitaasti, ottaen kaiteista tukea hivenen vapisevin käsin, ja pysähtyi puolelsvälissä vetämään henkeä. Evelina palasi keittiöön päivällisvalmistelujen pariin. Hän oli laittanut kaikki perinteiset

lisukkeet kalkkunalle, joka oli paistunut uunissa enimmänsä osan iltapäivää: perunamuusin, karpalokastikkeen, täytteen, vihreät pavut ja kurpitsapiirakan. Ruoanlaitto ei ollut kiinnostanut Evelinaa ennen naimisiinmenoa, mutta hän oli opetellut taidon välttämättömyyden pakosta. Mutta kun hän muisteli nuoruuttaan Italiassa, tuota elämänsä kirjan lukua joka oli päättynyt kauan sitten ja hautautunut monien myöhempien lukujen alle, tuntui että liedellä muhivien tomaattien ja vastaileivotun focaccian tuoksu hallitsi hänen muistojaan niin huumavaana sekoituksena, ettei mieli pystynyt nostamaan esiin mitään muuta. Liekö se luonnon tapa säästää hänet kipeiltä muistoilta, hän mietti. Ehkä luonto olikin armelias.

Hän hämmensi kastiketta ja tuijotti kapustan synnyttämää pyörrettä hetken kuin hypnotisoituna. Kiitospäivä oli joka-vuotinen perheen ja ystävien juhla, ja kun otti huomioon hänen menneisyytensä, oliko ihme jos se avasi kaukaisen herkän nuoruuden haavoja. Oliko ihme jos silloin suri niitä, jotka oli täytynyt jättää taakse, ja niitä jotka oli menettänyt kuolemalle. Syksyhän oli haikeaa ja melankolista aikaa, kesän kuolinkorinaa, talven surumielistä alkusoittoa. Niinpä. Oliko ihme jos tunsu kiitollisuutta kaikesta mitä oli saanut ja surua siitä, mistä oli joutunut luopumaan. Ei ihme ollenkaan.

Ensimmäisinä saapuivat pojat Aldo ja Dan vanavedessään Aldon vaimo Lisa ja Danin tyttöystävä Jennifer, tuomisinaan kukkakimppu ja suklaarasia Evelinalle. Aldo oli isänsä tavoin pitkä ja komea, mutta hän oli perinyt äitinsä tummat hiukset, oliivi-ihon ja pähkinänruskeat silmät. Ilman hollantilaista sukunimeä hän olisi käynyt täysin italialaisesta. Dan taas oli veljeään lyhyempi ja vantterampi, ja hänellä oli isänsä siniset silmät ja paksut hiukset. Kuiva, mitään kunnioittamaton huumori sen sijaan oli aivan hänen omaansa, ja toisin kuin veljensä, joka oli tyypillinen vastuuntuntoinen esikoinen, Dan inhosi sääntöjä ja vastusti sovinnaisuutta joka käänteessä.

Poikien tulo havahdutti Evelinan mietteistään, ja hän halasi heitä lämpimästi ja suukotteli heidän kylmiä kasvojaan unohtaen hetkeksi, että toinen oli jo kolmenkymmenen ja toinen kahdenkymmenen ikänsä. Hänelle he olisivat aina pikkupoikia. »Näytät väsyneeltä», hän sanoi ja otti Aldon kasvot käsiensä väliin. »Sinun pitää nukkua. Teetkö liikaa töitä? Tekeekö hän, Lisa?»

»Äiti, minulla ei ole mitään hätää. Huolehdi turhaan», Aldo mutisi ja meni hänen ohitseensa tervehtimään isäänsä.

»Ja sinä, Dan. Jos näytätkin väsyneeltä, se tuskin johtuu liiasta työnteosta.» Evelina kohotti toista kulmaansa epäluuloisesti. »Sinulle minä sanon: keskity enemmän töihisi.»

Dan nauroi. »Äiti, pelkkä työ ilman huvia tekee Danista tylsän pojan.» Hän sujautti nahkatakkinsa yltään ja nuuhki. »Täällä tuoksuu hyvältä.»

»Ruoka on yllätys.» Evelina virnisti vaikka tiesi, että se vitsi oli kaluttu loppuun ajat sitten, mutta silti hän ei malttanut olla toistamatta sitä.

»Mitä? Paistoitko vuohen kalkkunan sijaan?» Dan kysyi tekeytymisen kauhistuneeksi.

»Kyllä vain, meillä on kiitospäivän vuohi. Ajattelin että vaihtelu virkistää. Kuka kaipaa kalkkunaa, kun voi syödä kiitospäivän aterialla luisevaa vanhaa vuohia?»

Evelina tervehti miniäänsä Lisaa ja Danin tyttöystävää Jenniferiä, josta ei varmasti koskaan tulisi hänen miniäänsä, Dan kun ei ollut vakiintuvaa tyyppiä. Olisi ihme, jos tuo hulivili yleensä menisi joskus naimisiin, Evelina tuumi silmäillessään tyylikästä poikaansa ylpeänä. Ehkä jossain oli nainen, joka Danin saisi kesytettyä, mutta viedä Dan ei ollut häntä tavannut. Jennifer se ei taatusti ollut, hän oli aivan liian kiltti.

Hetkeä myöhemmin ovi lennähti jälleen auki, ja sisään tuulahi kylmää ilmaa ja sen mukana Aldon ja Danin pikkusisko Ava-Maria matkalaukkua perässään raahaten. »Täältä

tullaan!» hän huudahti, ja hänen äänekkyytensä ja ylitsepursuava elämäniloisuutensa käänsi kaikkien katseet, kuten oli ollut tarkoituskin. »Hei vaan kaikki. Ja hyvää kiitospäivää! Eikö olekin hauskaa? Taas kaikki yhdessä.» Ava-Maria halasi vanhempiaan ja suikkasi suukot heidän poskilleen ja tervehti muita, Jenniferiäkin, vaikka tiesi näkevänsä turhaa vaivaa, koska Dan jättäisi hänet jo ennen kuin viikko olisi lopussa. Ava-Maria oli tumma kaunotar, joka oli kotonaan huomion keskipisteenä. Vanhempiansa hemmottelemalla onnetarten lempilapsella ei ollut elämässään huolen häivää.

Kaikki menivät istumaan olohuoneeseen takan ympärille ja tekivät olonsa mukavaksi. Franklin ja Evelina olivat muuttaneet taloon 1960-luvun alussa kyllästyttyään Manhattanin meluun ja vilskeseen. Evelinan tyyli oli kotoisa ja krumeilematon. Huonekalut, maalaukset, matot ja koriste-esineet oli hankittu, koska hän piti niistä, ei siksi että ne sopivat etukäteen mietittyyn sisustussuunnitelmaan tai sävy maailmaan. Yhtenäinen ilme oli sivuseikka, kokonaisuuden osat oli heitetty kasaan kuin kasvismuhennos, mutta siitä huolimatta lopputulos oli hämmästyttävän harmoninen. Huone oli viihtyisä ja konstailematon, sellainen huone josta ei tehnyt mieli lähteä koskaan pois.

Evelina vilkaisu juuri kelloaan, kun hän kuuli ulko-oven käyvän. Hän nousi nopeasti ja riensi eteiseen. Siellä, vankkana ja jykevänä kuin panssarivaunu, seisoivat hänen vaikuttava yhdeksänkymmentäkolmevuotias tätinsä Madolina Forte. Vieressä, auttamassa takkia vanhuksen yltä, oli Topino-setä, jonka nimi tarkoitti italiaksi pikku hiirtä. Hän ei kuitenkaan ollut sukua Evelinalle sen enempää kuin Franklinillekaan, eikä hänessä ollut mitään etäisestäikään hiirimäistä. Topino oli vanha perheystävä, jonka van der Veldenit olivat ottaneet siipiensä suojaan lasten ollessa pieniä, ja hänestä oli tullut niin tärkeä osa perhettä, että kukaan ei kysellyt miten kaikki oli saanut alkunsa. Kaikki vain hyväksyivät asian sellaisenaan.

»Tervetuloa!» Evelina otti Topinolta tätinsä takin ja suuteli vanhaa rouvaa poskelle.

»Tämä kosteus jäytää luitani», Madolina nurisi. Toisin kuin veljentyttärensä, hän ei ollut halunnut pitää kiinni menneisyydestään eikä italialaisesta aksentista, joka häivähti puheessa vain satunnaisesti. »Luojan kiitos täällä on miellyttävän lämmin. Menenkin heti valtaamaan paikan tulen äärestä.» Hän nojasi raskaasti kävelykeppiinsä köpötellessään päättäväisesti olohuoneeseen.

Evelina hymyili Topinolle. Hänen ilmeensä pehmeni, kun hän katsoi edessään seisovan miehen pörröisiä valkoisia hiuksia, korkeaa otsaa, suurta nenää ja aistillista suuta. Topinon ilmeikkäät harmaat silmät tuikkivat hänelle pyöreiden silmälasien takaa. »Näytät hyvältä, Eva», hän sanoi italiaksi. Sitten hän kietaisi kätensä Evelinan vyötäisille ja suuteli häntä poskelle.

»Niin sinäkin, vanha ystävä», Evelina vastasi.

»Jälleen yksi vuosi takanapäin.» Topino pudisteli päätään ja huokaisi raskaasti. »Kuka olisi uskonut?»

»Kaikki loppuu aikanaan. Sinä sen minulle opetit.»

»Niin loppuu. Niin hyvä kuin pahakin. Elämä on sarja kierroksia, ja me ihmiset vain hiiriä juoksupyörässä. Minä pidän tästä kierroksesta eniten. Siinä on pysyvyyden tuntua. Mitenkäs kalkkuna?»

»Pulsa ja mehevä», Evelina nauroi auttaessaan takin Topinon yltä. Saman takin, joka hänellä oli ollut yllään kun hän oli tullut ensimmäiselle kiitospäivän aterialle heidän luokseen seitsemäntoista vuotta sitten. Topino ei halunnut haaskata rahaa sellaiseen mitä ei tarvinnut.

»Entä kurpitsapiirakka?»

»Sehän on sinun suosikkisi.»

Topino nyökkäsi, ja täyteläisten huulten suupielet kaartuivat ylöspäin hänen hymyillessään, mikä sai kasvot näyttämään koomisella tavalla hurmaavilta. »Joka vuosi lähden täältä vatsa täynnä kurpitsapiirakkaa, ja sitten haaveilen koko vuoden

seuraavasta palasta. Tänä iltana juhlin elämää ja kurpitsapiirakkaa.»

Evelina seurasi häntä olohuoneeseen. Topinon tullessa kaikki puhkesivat ilahuneisiin huudahduksiin. Ava-Maria halasi Topinoa lujasti ja moiskautti suukot sänkisille poskille; pojat taputtivat häntä sydämellisesti selkään. Franklin kätteli Topinoa ja esitteli hänet Jenniferille, joka hymyili ujosti, sillä hänkin oli kuullut pidetystä Topino-sedästä. Lisa tervehti Topinoa suukolla ja nauroi, kun Topino soimasi häntä huonoksi vaimoksi Aldon väsyneen ja laihan olemuksen takia. »Miesparan pitää syödä. Mitä sinä hänelle syötät? Kasvislientäkö?»

»Minä syön hyvin», Aldo puolusti Lisaa.

»Näytät siltä kuin et söisi ollenkaan. Tänä iltana juhliitaan elämää ja hyvää ruokaa. Ennen kaikkea hyvää ruokaa.» Topino kohautti olkapäitään. »Elämähän on juhla jo itsessään.»

Madolina heilautti jalokivisormusten koristamaa kättään takan kipinäsuojan luota, missä lämmitteli selkäänsä. »Sennin ryökäleet, jättäkää hänet rauhaan. Rusennatte hänet vielä puolikuoliaaksi!» Hän katsoi heitä hurjistuneena, ja kaikki palasivat kuuliaisesti takaisin omille paikoilleen. Kukaan ei tohtinut vastustaa Madolina-tätiä, paitsi Topino.

»Rusennun mielelläni puolikuoliaaksi. Se puolikas joka jää henkiin saa minut tuntemaan itseni entistäkin elävämmäksi.»

»Istu tähän, Topino», Madolina vaati ja taputti paikkaa vieressään. »Luitani kivistä, ne alkavat sulaa.»

Topino istuutui ähkäisten Madolinan viereen. Hän oli vasta kuusikymmentäviisi vuotta, mutta toisinaan tuntui kuin hänellä olisi ollut nivelreumaisen vanhuksen luut.

Franklin ojensi hänelle lasin punaviiniä. »Oletko valmis shakkimittelöömme?»

Topino virnisti. »Tunnethan sinä minut, en ikinä jätä väliin tilaisuutta hävitä.»

Franklin nauroi, sillä Topino tiedettiin pahuksenmoiseksi shakinpelaajaksi. »Hienoa, sitten meitä on kaksi.» Topino

yhtyi nauruun. Ajatus kahdesta pelaajasta, jotka taistelevat häviöstä, vetosi hänen omalaatuiseen huumorintajuunsa.

»Kerrohan, Madolina, miten sinä olet voinut», Topino sanoi ja kuunteli sitten keskittyneesti, kun Madolina selosti juurta jaksain kipuja lonkassaan, jota ei hänen korkean ikänsä vuoksi voitu leikata.

»Tällä iällä ei kannata mennä leikkuupöydälle, jos ei ole valmis jäämään sille tielleen.»

»Niin, onhan se tietysti uhkapeliä», Topino myönsi olkapäitään kohauttaen. »Mutta jos minulta kysytään, sinä olet sitkeä kuin kilpikonna. Kymmenen vuoden kuluttua olet yhä täällä puhumassa lonkkavaivoistasi.»

Madolina nautti Topinon huumorista. »Entä sinä, Topino?»

»Minä olen sitkeä kuin torakka. Mikäs pahan tappaisi.» Hän siemaisi viiniä ja katsoi sitten Madolinaa silmät vilkkuen. »Kun Luoja laupeudessaan lopulta ottaa minut, johtuu se vain siitä, että Hän ei jaksakaan enää kuunnella ruikutustani.»

Ava-Maria puuttui keskusteluun sohvalta. »Puhutteko te kaksi kuolemasta?» hän kysyi. »Ei voi olla totta, kiitospäivänä!»

»Viihdytä sinä sitten meitä», Topino sanoi, nojautui eteenpäin kyynärpäät polvilla ja katsoi Ava-Mariaa odottavasti. »Mitä olet puuhaillut sitten viime näkemän? Ja miten opiskelut sujuvat? Sekoitat poikien päitä arvatinkin.» Ja Topino teki sitä mitä osasi parhaiten: kuunteli. Ja Ava-Maria teki sitä mitä *hän* osasi parhaiten: puhui itsestään. Madolina nautti tulen lämmöstä selkäänsä vasten ja katsoi Evelinaa, joka oli hänelle kuin oma tytär, sillä hänen veljentyttärensä oli jättänyt Italian kaksikymmentäkahdeksanvuotiaana ja muuttanut hänen luokseen Brooklyniin. Madolina oli ylpeä siitä, millainen nainen Evelinasta oli tullut.

Kun Evelina ilmoitti aterian olevan valmis, Topino tarjosi Madolinalle käsivartensa ja he johdattivat seurueen ruokasaliin. Madolina henkäisi ihastuksesta nähdessään

kukkakimput ja kynttilät kurpitsapidikkeissään. »Miten kaunista!» hän huudahti. »Tytöllä on tyyliä. On aina ollut. Aivan omanlaistaan, se todettakoon, mutta silmä ei petä.» Topino veti Madolinalle tuolin pöydän pästä, ja Madolina istuutui ja ojensi Topinolle kävelykeppinsä seinän viereen pantavaksi. »Hänen äidillään on tyyli hallussa. Artemisian koti on kaunis vaikka talo on ränsistynyt. Tani inhoaa rahan tuhlausta vielä enemmän kuin hän inhoaa yhteiskuntaa», hän sanoi veljestään Gaetanosta. »Villa L'Ambrosiana on lumoava paikka. Sieltä Evelina on kauneudentajunsa perinyt – äidiltään ja heidän ihastuttavasta kodistaan.»

Topinon paikka oli keskellä pöydän pitkää sivua, koska kaikki halusivat jutella hänen kanssaan. Franklin istui isännän paikalla pöydän päässä, Evelina tätinsä vasemmalla puolella. Peppino-setä, Madolinan kuusi vuotta sitten kuollut aviomies, oli aina istunut Evelinan vieressä. Evelina huomasi tätinsä katseen viipyvän viereisessä tuolissa ja kasvojen synkistyvän hetkeksi, mistä hän tiesi vanhuksen ajattelevan miesvainajaansa. Kiitospäivä oli kiitollisuuden aikaa, mutta kiitollisuudella oli aina mukana kumppaninsa, menetys. Leskeksi jäätyään Madolina oli pukeutunut pelkästään mustaan, ja vaikka Peppinon elämä oli hänelle kiitollisuuden aihe, suru puolison poismenosta oli jatkuvaa.

Tunnelma pöydässä oli meluisa. Ava-Marian ääni kaikui ylipäätänsä, kun hän kertoili kaikille hassuja sattumuksia. Topino kiusoitteli häntä tuttuun ironiseen ja hyväntahtoiseen tapaansa, ja Ava-Maria antoi nokkelasti takaisin, niin että heidän leikkisä sanailunsa viihdytti koko pöytäseuruetta. Dan yhtyi keskusteluun, hän kun oli töissä mainostoimistossa Manhattanilla ja takataskussa oli tukku hauskoja tarinoita omasta takaa. Hän oli melkein yhtä äänekäs kuin siskonsa. Samaan aikaan Aldo ja Franklin yrittivät jutella hiljaa keskenään kirjoista, sillä Aldo työskenteli kustannusalalla. Madolina valitti, ettei pystynyt seuraamaan keskustelua. »Tässä

talossa pitäisi olla desibeliraja», hän sanoi kättään huiskuttaen ja käski kaikkia vaikenemaan. Evelinan huvittunut katse kiersi pöydässä istujien kasvoja. Samanlaista joka vuosi. Niin ihanaa.

Lopulta kurpitsapiirakka tuotiin pöytään. Evelina oli leikkannut sen valmiiksi. Hän otti yhden palan lastalla ja pani Topinon lautaselle. »Syö nyt hitaasti», hän sanoi lämpimästi.

»Jos voisin, söisin niin hitaasti että tästä riittäisi koko vuodeksi», Topino vastasi tarttuessaan haarukkaansa. »Mutta olen liiaksi ahmatti.»

Huoneeseen laskeutui hiljaisuus, kun kaikki kävivät piirakan kimppuun. Ava-Maria avasi suunsa ensimmäisenä. »Jos koko pöytä hiljenee, silloin enkeli kulkee ylitse», hän sanoi nostaen katseensa kohti kattoa.

»Miten enkeli voi kulkea ylitse, kun hän istuu minua vastapäätä?»

»Voi Topino, tuo oli tosi suloista!» Ava-Maria kujersi.

»Enkelit eivät kailota noin kovalla äänellä», Madolina tokaisi.

»Paitsi tämä enkeli», Ava-Maria vastasi ääntään hiljentämättä.

»Onko sitä lisää?» Dan kysyi.

»Joko sinä söit?» Evelina hämmästeli.

»Se oli mielettömän hyvää!» Dan huudahti samalla kun nuoli haarukkaansa.

»On sitä lisää. Tiedän kyllä keitä kestitsen. Heinäsirkka-parvea!» Evelina nousi pöydästä nauraen. Hän iloitsi siitä, että hänen ruoistaan nautittiin. Hän ei olisi ikinä uskonut, että voisi joskus sanoa niin.

Topino nojautui taaksepäin tuolissaan ja taputti vatsaansa. Se oli alkanut hieman pyöristyä. »Kukaan ei tee niin hyvää kurpitsapiirakkaa kuin teidän äitinne.» Hän hymyili Evelinalle.

»Haluaisitko *sinä* toisen palan?» Evelina kysyi.

»Tarvitseeko tuota kysyä?»

»Silkasta kohteliaisuudesta kysyin. Tietysti minä tiedän.»

»Siinä tapauksessa vastaan myöntävästi, silkasta kohteliaisuudesta. Kiitos, signora, otan mielelläni toisellekin jalalle.»

Kun piirakka oli kadonnut lautasilta viimeistä murua myöten, Franklin kilisti veitsellä lasiaan ja nousi seisomaan. Madolinan helpotukseksi huoneeseen laskeutui hiljaisuus. Topino pyyhki suunsa lautasliinaan ja kulautti viinilasinsa tyhjäksi. Evelina laski kädet syliinsä ja katsoi miestänsä ylpeänä. »Tämä on tärkeä ilta amerikkalaisille kaikkialla, ja tämä on tärkeä ilta myös meille, jotka olemme tulleet kaukaa ja tehneet tästä maasta kotimme. Me juhlimme tänään yhtenä kirjavana kansakuntana, joka on siirtolaisten rakentama ja saa voimansa keskinäisestä kunnioituksesta ja hyväksynnästä. Kuten te kaikki tiedätte, minun esi-isäni tulivat tänne Hollannista 1700-luvulla, Madolina-täti ja Peppino-setä, rauha hänen sielulleen, muuttivat Italiasta vastaviihittynä avioaparina vuosisadan vaihteessa, Evelina saapui kaksikymmentäkahdeksanvuotiaana sodan päätyttyä, ja Topino-setä 1950-luvulla.»

Evelina yhytti Topinon katseen, ja hänen hymynsä muuttui helläksi. Topinon katseessa oli myös hellyyttä ja lisäksi ripaus surua, jota pääsi tihkumaan suojakuoren raoista niinä harvoina kertoina, kun hän ei pitänyt varaansa. Franklin jatkoi kiittämällä Jumalaa ystävistä, perheestä, onnekkauudesta ja maallisesta hyvästä. »Me olemme kaikki onnekkaita», hän sanoi. »Ja se on lahja, josta on syytä olla kiittollinen. Kohotan maljan onnekkauudelle ja teille kaikille, jotka minulla on ollut onni saada perheekseni ja ystävikseni.» He nousivat kohottamaan lasinsa ja toivottivat toisilleen hyvää kiitospäivää.

Aterian jälkeen Franklin ja Topino asettuivat korttipöydän ääreen pelaamaan shakkia. Molemmat olivat kokeneita pelaajia, ja peli jatkui vielä pitkään sen jälkeen, kun Aldo ja Lisa olivat lähteneet saattamaan Madolinaa kotiin ja Dan ja Jennifer

olivat toivottaneet hyvätyöt ja lähteneet hekin. Ava-Maria vetäytyi yläkertaan nukkumaan autettuaan sitä ennen äitiään korjaamaan astiat pois pöydästä. Evelina keräsi rosmariininoksat pois ja pani ne kullohon tiskialtaan viereen. Sitten hän meni olohuoneeseen katsomaan, miten shakkiottelu sujui.

»Kumpikaan teistä ei näytäkään olevan innokas häviämään», hän sanoi ja laski kätensä Franklinin olkapäälle. »Ehkä teidän kannattaisi lopettaa tältä illalta.»

»Olet oikeassa.» Franklin suoristi selkensä ja veti syvään henkeä. »Jätetään nappulat laudalle ja jatketaan huomenna.»

»Haluatteko minun tulevan huomennakin?» Topino kysyi. »Ettekö te jo kyllästyneet naamaani?»

Evelina nauroi. »Tule lounaalle. Ava-Maria viipyy kotona muutaman päivän, ja tiedän että hän haluaisi viettää enemmän aikaa kanssasi, niin kuin tietysti mekin.»

»En voi väittää etteivätkö tarjoomuksesi houkuttelisi, Evelina, ja teidän seuranne toki myös.»

»Hyvä, se on sitten sovittu.» Evelina meni keittiöön ja haki sieltä ruskeaan paperiin käärityn paketin, jonka ympärille oli sidottu naru. »Saatan sinut ovelle», hän sanoi.

Topino toivotti hyvää yötä Franklinille ja seurasi Evelinaa eteiseen. Hän näytti nyt lysähtäneeltä ja väsyneeltä. Viini oli alkanut raukaista, ja hänen katseensa oli tulvillaan liikutusta. Evelinan pidellessä takkia Topino pujotti kätensä hihoihin ja nykäisi sen päälleen.

»Olet erinomainen emäntä, Eva», Topino sanoi vaihtaen jälleen italiaan niin kuin hänellä oli tapana, kun he olivat kahden.

Evelina hymyili pehmeästi ja ojensi hänelle paketin.

»Mitä tässä on?»

»Kurpitsapiirakka.» Evelinan hymy leveni. »Leivoin sinulle oman.»

Topinon silmät loistivat. »Sinä se ajattelet aina kaikkea.» Hän kumartui suutelemaan Evelinaa poskelle. »Nähdään huomenna.»

Evelina nyökkäsi.

Topino avasi oven ja astui pimeyteen.

Evelina palasi keittiöön sammuttamaan valot. Hänen katseensa osui rosmariinikimppuun tiskialtaan vierellä. Sydän täynnä kiitollisuutta kaikesta niin hyvästä kuin pahastakin mitä oli saanut hän hieraisi yhtä varpua etusormensa ja peukalonsa välissä. Sitten hän nosti sen nenäänsä vasten ja sulki silmänsä.

New York, 1979. Evelina viettää kiitospäivää perheensä ympäröimänä. Hän on asunut Amerikassa jo yli 30 vuotta, mutta muistojen Italia ei ole koskaan kaukana hänen ajatuksistaan.

Pohjois-Italia, 1934. Lintukodossa varttunut Evelina vannoo, ettei koskaan avioidu silkasta velvollisuudentunnosta kuten sisarensa. Evelina ei tiedä romanttisesta rakkaudesta vielä mitään, mutta kun hän kohtaa kylän räätälin pojan, harmaasilmäisen juutalaisen Ezran, hänen sydämensä tunnistaa tämän heti.

Euroopan taivaan ylle kokoontuvat myrskypilvet eivät kuitenkaan jätä nuoria rakastavia rauhaan. Evelina saa kokea, että suurinkaan rakkaus ei välttämättä takaa onnellista loppua.

»Vastustamaton lukukokemus!«

— TORONTO STAR

Kuva: Sasha Sebag-Montefiore

SANTA MONTEFIORE (s. 1970) syntyi Englannin Hampshirissa ja vietti suurimman osan 1990-luvusta Buenos Airesissa, jossa hänen äitinsä oli varttunut. Santa Montefioren nimi on laatutakuu historialliselle viihteelle, joka on löytänyt lukijansa ympäri maailmaa. Montefiore on kirjoittanut yli 20 romaania, joita on myyty yhteensä yli 6 miljoonaa kappaletta ja käännetty 25 kielelle. Hän asuu Lontoossa perheensä kanssa.

www.wsoy.fi

84.2

ISBN 978-951-0-50365-2